

INITIATIEFVOORSTEL

Beter in beeld bij de kiezer

Aan: algemeen bestuur Waterschap Vallei en Veluwe, t.b.v. vergadering van 16 mei 2022
Van: algemeen bestuursleden van de fracties: AWP, Lokaal Waterbeheer, 50PLUS en PvdA
Datum: 9 mei 2022
Onderwerp: **campagnebudgetten voor aan de verkiezingen deelnemende partijen bij Waterschap Vallei en Veluwe:**

Voorgesteld besluit

1. Een campagnebudget van maximaal € 5.000 onder voorwaarden beschikbaar te stellen aan de partijen die deelnemen aan de waterschapsverkiezingen voor waterschap Vallei en Veluwe.
2. D&H op te dragen een geschikte regeling uit te werken met publicatie uiterlijk in september 2023

Waarom dit voorstel?

“De provincies en vooral de waterschappen zijn voor veel inwoners onbekend. De interesse in politiek en bestuur op die niveaus is klein. Voor kiezers is plichtsbesef het belangrijkste motief om te stemmen bij provinciale en waterschapsverkiezingen. De opkomst bij waterschapsverkiezingen zou waarschijnlijk 17% lager zijn geweest als die niet gelijktijdig met provinciale verkiezingen zouden plaatsvinden.” “Slechts 20% van de inwoners voelt zich verbonden met het waterschap.” “Maar liefst 80% heeft geen interesse in waterschapspolitiek.”¹

Voor het gelijktijdig organiseren van de waterschapsverkiezingen met de provinciale verkiezingen zijn de waterschappen een vergoeding verschuldigd aan de gemeenten. Deze bedroegen in 2019 € 12 miljoen.²

Naast een gezamenlijke landelijke campagne van de Unie van Waterschappen voeren de 21 waterschappen hun eigen campagnes waarbij de regionale thema's voor het voetlicht worden gebracht. De totale campagnekosten lopen in de miljoenen euro's.^{3 4}

Op hun beurt voeren de aan de verkiezingen deelnemende partijen campagnes om hun eigen standpunten op die regionale thema's uit te venten. Bij de vorige verkiezingen betrof dit bij waterschap Vallei en Veluwe 10 partijen. Hiervan verwierven 9 partijen zetels in het algemeen bestuur. De Verenigde Senioren Partij (lijst 10) haalde het als enige niet.

De landelijke en regionale campagnes duiden vooral de thema's die bij waterschappen spelen. Het gaat over de taken waar een waterschap voor gesteld staat. Deze campagnes houden op bij een stemwijzer, een eenmalige verkiezingskrant, een campagnefilm van elk van de partijen op de website van het waterschap, en de slogan “Er valt wat te kiezen.” Vervolgens zijn de deelnemende partijen aan zet.

¹ <https://kennisopenbaarbestuur.nl/rapporten-publicaties/meer-zicht-op-het-democratisch-middenbestuur-2/>

² <https://www.binnenlandsbestuur.nl/financien/verkiezingen-kosten-schappen-12-miljoen>

³ Plan van Aanpak Verkiezingen 2019 Unie van Waterschappen, LV 13-10-17

⁴ Evaluatie verkiezingen 2019 Unie van Waterschappen, CBCF 19-78

Aangezien de landelijke en regionale campagnes nauwelijks over de verschillen in opvattingen van partijen kunnen gaan is de nieuws waarde voor de media beperkt. De gelijktijdige provinciale verkiezingen en samenstelling van de Eerste Kamer hebben meer nieuws waarde voor de media. De waterschapsverkiezingen sneeuwen onder.

Daar komt bij dat de zichtbaarheid en het bereik van de aan de waterschapsverkiezingen deelnemende partijen zeer beperkt is. Meer dan bij andere verkiezingen moet de kiezer zich actief verdiepen in de verschillen tussen partijen. Dit komt mede omdat de campagnebudgetten (direct of indirect) van de deelnemende partijen klein zijn. In de meeste gevallen sparen de gekozen bestuurders van hun vergoedingen voor de campagne voor de volgende verkiezingen.

De onderzoeksuitkomsten bevestigen dat de effectiviteit van landelijke en regionale campagnes niet optimaal zijn.

Meer budget betekent dat de aan de verkiezingen deelnemende partijen meer en beter campagne kunnen voeren. Meer budget maakt dat de partijen wat beter uit de schaduw van de provinciale verkiezingen kunnen treden, de kiezers beter bereiken met hun visie op de thema's die bij het waterschap spelen, en bijdragen aan de beantwoording van de vraag 'Wat er valt te kiezen?'.

2. Wat houdt het in en kan het?

Het algemeen bestuur wordt op 16 mei 2022 gevraagd in te stemmen met het voorstel elk van de partijen die deelneemt aan de waterschapsverkiezingen na aanvraag een vrij besteedbaar campagnebudget beschikbaar te stellen.

Dit initiatiefvoorstel is te beschouwen als een tweetraps raket. Na besluitvorming op 16 mei 2022 is voorzien in uitwerking in een regeling met nadere besluitvorming op uitwerkingen voor zover vereist.

Waterschappen heffen eigen belastingen om hun taken uit te kunnen voeren. Binnen de verplichte taken op grond van wet- en regelgeving is sprake van decentrale autonomie. Een waterschap heeft beleidsvrijheid en is zelf beschikkend voor een regeling als voorgesteld. Er is geen verplichting tot afstemming. Bovendien is geen zicht op tijdige landelijke ontwikkelingen die de voorgestelde regeling overbodig maken.

3. Drie voorwaarden voor toekenning

a. De partij dient de bestedingen te verantwoorden, achteraf op declaratiebasis, alleen vergoeding van externe kosten, dus geen bestede tijd, kilometers e.d.. Het gaat om werkelijk gemaakte kosten voor de verkiezingscampagne.

b. De partij dient op de dag van kandidaatstelling (30 januari 2023) een geldige lijst te hebben ingeleverd.

c. In geval van een partij die nog geen zitting heeft in het algemeen bestuur, dient deze partij een serieus aantal stemmen te hebben gekregen. Voorgesteld wordt 75% van de kiesdeler te hanteren, zoals ook geldt voor de terugbetaling van de waarborgsom.

4. Financieel

Voorgesteld wordt € 5.000 als vrij besteedbaar campagnebudget per partij uit te trekken.

In 2019 betrof het bij Vallei en Veluwe 10 partijen, dus $10 \times € 5.000 = € 50.000$.

Het kan zijn dat in 2023 meer partijen deelnemen. Een open eind in de regeling kan voorkomen worden door maximaal € 50.000 beschikbaar te stellen, naar rato van het aantal aan de verkiezingen deelnemende partijen als dat meer is dan 10. Bij 12 partijen is dat bijvoorbeeld € 4.150 per partij.

Daags na de laatste dag van registratie (19 december 2022) hebben partijen duidelijkheid over het campagnebudget dat het waterschap onder voorwaarden op aanvraag beschikbaar stelt aan de partij.

Het is niet de bedoeling dat extra budget wordt begroot, maar dat dit gevonden wordt door verschuivingen in de posten van de begrotingen van Vallei en Veluwe 2022 en 2023. Er wordt niet gevraagd om partijfinanciering, maar om een vrij besteedbaar verkiezingsbudget per partij. Juridisch is hier geen bezwaar tegen. In jure is dit een subsidieregeling.

Niet benut budget komt ten goede aan de algemene reserves.

5. Vervolgproces en communicatie

Het is voor een goede uitwerking van plannen voor en bijbehorende budgettering van de verkiezingscampagnes van belang dat partijen tijdig weten waar ze op kunnen rekenen. Vandaar dat dit initiatiefvoorstel is aangeboden voor besluitvorming in de vergadering van het algemeen bestuur op 16 mei 2022.

Het AB-besluit houdt tevens in de opdracht aan D&H om binnen de wettelijke kaders een uitvoerbare regeling uit te werken met publicatie uiterlijk september 2022. Binnen dit tijdschema kan voor zover vereist besluitvorming over uitwerkingen plaatsvinden in de vergadering van het algemeen bestuur op 4 juli 2022 en, indien procedureel nodig, op 26 september 2022.

Ondertekend door:

Ron van Megen

Ton Bresser

Jan van der Kolk

Henk-Jan van Hartkamp

Gerrit Sprik

Henri Pastoor

Mathilde Maijer

Kees de Kruijf